

บทที่ 2

ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศทางด้านการผลิต (The Pure Theory of International Trade : Supply)

คำนำ

ในการศึกษาธุรกิจและการค้าระหว่างประเทศ จำเป็นต้องทราบถึงทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศขั้นพื้นฐาน ซึ่งเรียกว่า “Pure Theory” ที่เกี่ยวกับปัญหาของการผลิตและการแลกเปลี่ยนสินค้า (barter level) ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่ไม่มีมีการพิจารณาเกี่ยวกับปัญหาทางการเงิน และไม่มีมีการวิเคราะห์เกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายทุนหรือการเคลื่อนย้ายรายได้ แต่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการส่งสินค้าออกและการส่งสินค้าเข้าของประเทศหนึ่ง จะต้องพิจารณาว่าทำได้อย่างไร เช่น ราคาสินค้าที่เกี่ยวข้องหรือแลกเปลี่ยนสินค้า (term of trade) จะเป็นอย่างไร

กฎผลประโยชน์เปรียบเทียบ (Law of Comparative Advantage)

นักเศรษฐศาสตร์สมัยคลาสสิกจะตั้งปัญหาขึ้นมาก่อนว่า สินค้าอะไรบ้างที่ก่อให้เกิดการซื้อขายกันระหว่างประเทศสองประเทศ เพราะนักเศรษฐศาสตร์สมัยนั้นเชื่อว่าคำตอบที่เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศสองประเทศนั้น จะมีลักษณะแตกต่างไปจากการค้าที่เกิดขึ้นเฉพาะภายในประเทศ สำหรับการค้าภายในประเทศ ก็คือการค้าที่จังหวัดหรือเขตหนึ่งเขตใดจะทำการผลิตสินค้าชนิดหนึ่งเอง ก็ต่อเมื่อเขาสามารถที่จะผลิตสินค้าชนิดนั้นได้ราคาต้นทุนที่ต่ำกว่าจังหวัดหรือเขตอื่น ๆ ทั้งหมด อย่างไรก็ตามเมื่อเขาสามารถที่จะผลิตสินค้าชนิดนั้นได้ราคาต้นทุนที่ต่ำกว่าจังหวัดหรือเขตอื่น ๆ ทั้งหมดอย่างไรก็ดี มูลค่าของสินค้าภายในประเทศนั้นจะถูกพิจารณาออกมาในรูปของแรงงาน (Value of the Labor) สินค้าชนิดหนึ่งชนิดใด เราจะยอมขายออกไปก็ต่อเมื่อราคาของสินค้ามีมูลค่ามากกว่าราคาแรงงานของสินค้านั้น ในบทนี้เรายังไม่มีการซื้อขายสินค้าออกมาในรูปของตัวเงิน แต่เปรียบเทียบราคาของสินค้าออกมาในรูปที่เป็นแรงงานเพียงประการเดียวเท่านั้น และทฤษฎีนี้ยังมีสมมติฐานว่าแรงงานมีคุณภาพเท่ากันหมด แรงงานก็จะเคลื่อนไหวไปได้โดยเสรี เพราะฉะนั้นในที่ใดราคาของสินค้าสูงกว่าราคาค่าแรงงาน บรรดาแรงงานทั้งหลายก็พากันไปผลิตสินค้าประเภทนั้น ๆ ก็จะมีผลทำให้การผลิต (Supply) ของสินค้าประเภทนั้น ๆ เพิ่มขึ้นมากทุกที่ ๆ จนเกินความต้องการ (Demand) ซึ่งจะทำให้ราคาของสินค้าลดต่ำลงจนเท่ากับราคาของค่าแรงงาน ตรงข้ามกับการผลิตสินค้าอีกประเภทหนึ่ง เดิมต้นทุนการผลิตสูงกว่าราคาของค่าแรงงาน ทำให้ราคาขายต่ำกว่าค่าแรงงาน แรงงานก็จะผล่อจากการผลิตสินค้าประเภทนั้น ๆ มีปริมาณน้อยลงกว่าความต้องการจึงทำให้

ราคาสินค้าสูงขึ้นโดยอัตโนมัติจนเท่ากับค่าแรงงาน เนื่องจากระดับราคาของค่าแรงงานภายในประเทศไม่แตกต่างกันมากนัก จึงมีผลทำให้ราคาต้นทุนของสินค้าไม่แตกต่างกันมากในสินค้าประเภทเดียวกัน ตัวอย่างเช่น ถ้าหากว่าค่าจ้างแรงงานทางภาคกลางสูงกว่าทางภาคอีสาน แรงงานก็จะเคลื่อนย้ายเข้าสู่ภาคกลางมากขึ้น อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ค่าจ้างแรงงานทางภาคกลางเริ่มต่ำลง และทางภาคอีสานเริ่มสูงขึ้น การเคลื่อนไหวในลักษณะดังกล่าวนี้ยังคงมีต่อไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งราคาค่าแรงงานทั้งสองภาคเท่ากันภายหลังจากที่แรงงานได้กระจายไปตามจังหวัดหรือภาคต่าง ๆ เพื่อจะก่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในด้านราคาค่าจ้าง จังหวัดหรือเขตต่าง ๆ นั้นก็ทำการผลิตและขายสินค้าให้แก่จังหวัดหรือเขตอื่นต่อไปเรื่อย ๆ โดยขึ้นอยู่กับว่าจังหวัดหรือเขตไหนสามารถที่จะผลิตได้ในราคาต้นทุนถูกที่สุด อันเป็นประโยชน์ที่สินค้าของจังหวัดหรือภาคต่าง ๆ คิดในราคาที่แท้จริงเนื่องจากค่าแรงงานเท่ากันในทุกจังหวัดหรือทุกภาค

ทฤษฎีมูลค่าแรงงาน (Labor Theory Value) นี้เป็นวิธีที่ใช้ได้เฉพาะการค้าภายในประเทศ แต่ไม่สามารถที่จะนำไปประยุกต์ใช้กับประเทศต่าง ๆ ได้ เพราะแนวความคิดของนักเศรษฐศาสตร์สมัยคลาสสิกกล่าวว่าปัจจัยการผลิตต่าง ๆ (Factors of Production) ไม่สามารถจะเคลื่อนย้ายได้ในระหว่างประเทศ กล่าวคือ ถ้าค่าจ้างแรงงานของประเทศสหรัฐอเมริกาสูงกว่าประเทศอังกฤษ ค่าจ้างแรงงานของประเทศดังกล่าวก็ยังคงสูงกว่าตามเดิม เพราะถือว่าไม่มีการเคลื่อนย้ายแรงงานเนื่องจากอุปสรรคจากนโยบายทางการเมือง เชื้อชาติ ศาสนา และภาษา ฯลฯ จากสาเหตุนี้เองที่นักเศรษฐศาสตร์สมัยคลาสสิกจึงได้ตั้งคำถามขึ้นว่า ถ้าเช่นนั้น ประเทศสหรัฐอเมริกา จะขายสินค้าให้กับอังกฤษและประเทศอังกฤษจะขายสินค้าให้กับประเทศสหรัฐอเมริกา ได้อย่างไร

ในที่นี้เรามาสสมมติว่ามีการค้าระหว่างประเทศสองประเทศ และสินค้าที่ขายมีอยู่สองชนิด ถ้าประเทศหนึ่งสามารถผลิตสินค้าชนิดหนึ่งได้ถูกกว่า หมายความว่าใช้แรงงานน้อยกว่าอีกประเทศหนึ่ง ซึ่งคล้ายกับกรณีของการค้าภายในประเทศ ประเทศแต่ละประเทศก็จะได้ประโยชน์ในการผลิตสินค้าชนิดหนึ่ง แต่ก็เสียประโยชน์ในการผลิตสินค้าอีกชนิดหนึ่ง ทำให้ประเทศแต่ละประเทศมีความต้องการส่งสินค้าที่ตนได้ผลประโยชน์มากกว่าเป็นสินค้าออก และในขณะเดียวกันก็ต้องการจะส่งสินค้าที่ตนเสียผลประโยชน์เข้าประเทศ สถานการณ์ดังกล่าวจะเห็นได้ชัดโดยอาศัยตาราง 2.1 ข้างล่างนี้คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา สามารถผลิตข้าวได้ในราคาต้นทุนที่ถูกกว่าอังกฤษ ในขณะที่อังกฤษสามารถผลิตผ้าได้ในราคาต้นทุนถูกกว่าสหรัฐ ทำให้สหรัฐ มีผลประโยชน์แท้จริงในการผลิตข้าว และเสียผลประโยชน์แท้จริงในการผลิตผ้า ดังนั้น จะส่งข้าวเป็นสินค้าออกและส่งผ้ามาเป็นสินค้าเข้า การกำหนดจำนวนสินค้านั้นอาจจะสมมุติการแลกเปลี่ยนสินค้าชนิดหนึ่งกับสินค้าอีกชนิดหนึ่ง ในลักษณะดังนี้ คือ ผ้าหนึ่งหลาต่อข้าวหนึ่งถัง

ตาราง 2.1
ผลผลิตของแรงงานหนึ่งคนในเวลาหนึ่งสัปดาห์

ผลผลิต	ประเทศสหรัฐ ฯ	ประเทศอังกฤษ
ข้าว	6 ถัง	2 ถัง
ผ้า	2 หลา	6 หลา

แต่สมมติว่าแรงงานที่ใช้ในการผลิตสินค้าข้าวและผ้าของสหรัฐ ฯ ยังต่ำเกินไป เมื่อเทียบกับประเทศอังกฤษ เช่น แทนที่ประเทศสหรัฐ ฯ จะผลิตผ้าได้ 2 หลา ต่อแรงงานหนึ่งคนในหนึ่งสัปดาห์นั้น กลับสามารถจะทำการผลิตได้ถึง 10 หลา สถานการณ์จะเปลี่ยนไปตามตาราง 2.2 ดังนี้ คือ

ตาราง 2.2
ผลผลิตของแรงงานหนึ่งคนในเวลาหนึ่งสัปดาห์

ผลผลิต	ประเทศสหรัฐ ฯ	ประเทศอังกฤษ
& a	6 ถัง	2 ถัง
ผ้า	10 หลา	6 หลา

จากนี้จะเห็นได้ว่าแรงงานของประเทศสหรัฐ ฯ นั้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าประเทศอังกฤษมาก และแรงงานของประเทศสหรัฐ ฯ ย่อมได้ค่าจ้างสูงกว่าด้วย โดยอาศัยสมมุติฐานเดิมที่ว่าไม่มีการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศเพื่อทำให้เกิดอัตราค่าแรงเท่ากัน เมื่อเป็นเช่นนี้การค้าระหว่างประเทศมิได้เกิดขึ้น เพราะถือว่าสหรัฐ ฯ ได้เปรียบกว่าประเทศอังกฤษทุกประการ (Absolute Advantage)

ในปัจจุบันนี้การค้าไม่สามารถจะเป็นไปตามหลักที่ว่า ต่างฝ่ายต่างได้ผลประโยชน์แท้จริง ดังนั้น จึงต้องการหลักการใหม่ที่สามารถใช้อธิบายได้โดย เดวิด ริคาร์โด (David Ricardo) เป็นผู้คิด กฎผลประโยชน์เปรียบเทียบ (Law of Comparative Advantage) ริคาร์โดสังเกตเห็นว่า ในกรณีที่ประเทศสหรัฐ ฯ มีผลประโยชน์แท้จริงของสินค้าทั้งสองชนิดสูงกว่าประเทศอังกฤษ แต่ผลประโยชน์จากข้าวยังคงสูงกว่าผ้าอยู่ดี เขาสรุปว่าประเทศหนึ่งประเทศใดจะส่งผลผลิตที่มีผลประโยชน์มาก

ที่สุดเป็นสินค้าออก หรือเรียกว่าได้ผลประโยชน์เปรียบเทียบ (Comparative Advantage) และสิ่ง
สินค้าที่มีผลประโยชน์น้อยกว่าเข้าประเทศ หรือเรียกว่าเสียผลประโยชน์เปรียบเทียบ (Comparative
Disadvantage) จากตัวอย่างข้างต้นประเทศสหรัฐฯ จะส่งข้าวเป็นสินค้าออก และสั่งผ้าเข้ามาเป็น
สินค้าเข้า แม้สหรัฐฯ สามารถที่จะผลิตผ้าอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าประเทศอังกฤษก็ตาม

จากเหตุผลดังกล่าวนี้เราสามารถที่จะสรุปถึงข้อคิดเห็นได้ โดยการสาธิตให้เห็นตามวิธี
การทางคณิตศาสตร์ ถ้าไม่มีการค้าระหว่างประเทศ ข้าวและผ้าจะมีการแลกเปลี่ยนภายในประเทศ
ในรูปของแรงงาน โดยมีอัตราแตกต่างกันทั้งสองประเทศ ในประเทศสหรัฐฯ นั้น ข้าวปริมาณ 6 ถัง
ซึ่งเกิดจากแรงงานของชายคนหนึ่งต่อสัปดาห์ สามารถที่จะนำไปแลกผ้าได้ 10 หลา ส่วนใน
ประเทศอังกฤษนั้นเราจะเห็นว่า ถ้าเรานำข้าว 6 ถังเช่นเดียวกัน ซึ่งเกิดจากแรงงานของชายหนึ่งคน
แต่ใช้เวลาถึงสามสัปดาห์ จึงสามารถที่จะแลกผ้าได้ 18 หลา ประเทศสหรัฐฯ จะต้องหาวิธีการผลิต
ที่ทำให้สามารถจะผลิตผ้าได้มากกว่า 10 หลา ซึ่งปกติสามารถจะแลกข้าวได้ 6 ถัง หรือพยายาม
ผลิตให้ได้ผ้ามากกว่า $1\frac{2}{3}$ หลา ซึ่งปกติสามารถจะแลกข้าวได้ 1 ถัง การปรับปรุงการผลิตของสหรัฐฯ
ต้องพยายามผลิตให้ได้ผ้าในอัตราการแลกเปลี่ยนที่จะผลิตได้ 3 หลาต่อข้าวหนึ่งถัง อันเป็นราคา
การแลกเปลี่ยนที่ประเทศอังกฤษใช้อยู่เมื่อไม่มีการค้ากับต่างประเทศ ในทางตรงกันข้ามอังกฤษ
ก็พยายามจะผลิตข้าวให้มากกว่า $\frac{1}{3}$ ถัง ซึ่งสามารถที่จะแลกผ้าได้ 1 หลา เพื่อให้ประสิทธิภาพการ
ผลิตเกือบเท่าสหรัฐฯ ในขณะที่ไม่มีการค้าคือผ้า 1 หลาแลกข้าวได้ $\frac{6}{10}$ ถัง

อัตราส่วนของราคาควรจะมีการเปรียบเทียบในระดับเดียวกัน จะเห็นได้ว่าราคาของผ้า
ควรจะต่ำกว่า 10 หลาต่อข้าว 6 ถัง โดยมีทางที่ราคาควรจะต่ำลงถึง 18 หลาต่อข้าว 6 ถัง
(ตามราคาในประเทศอังกฤษ) อันเป็นสาเหตุที่ทำให้สหรัฐฯ เลิกผลิตผ้าภายในประเทศและทำการ
สั่งซื้อจากต่างประเทศโดยการส่งข้าวเป็นสินค้าออกแทน และไม่ว่าในราคาใด ๆ ของข้าวที่สูงกว่า
6 ต่อ 10 แล้ว สหรัฐฯ ก็จะขายให้เพื่อที่จะได้รับผลตอบแทนในอัตราที่สูงกว่าการขายภายในประเทศ
และโดยทางตรงกันข้ามกับอังกฤษ การค้าช่วยให้ราคาของข้าวในสหรัฐฯ มีราคาสูงขึ้น และ
ทำให้ราคาของผ้าต่ำลง แต่สำหรับประเทศอังกฤษนั้น กลับทำให้ราคาของผ้าสูงขึ้น และราคาของ
ข้าวต่ำลง ประเทศทั้งสองก็จะได้ผลกำไรอันเนื่องจากการใช้ความชำนาญเฉพาะอย่าง ตามความ
ถนัดของตนทำการผลิตสินค้าแต่ละอย่างเพื่อแลกเปลี่ยนกัน

จากตัวอย่างดังกล่าว นักเศรษฐศาสตร์สมัยคลาสสิกจึงสรุปว่า การค้าระหว่างประเทศที่
เกิดขึ้นนั้น ไม่ได้ต้องการที่จะได้ผลประโยชน์อย่างแท้จริง แต่คิดถึงผลประโยชน์เปรียบเทียบ นอกจากนี้
นักเศรษฐศาสตร์กลุ่มนั้นไม่ได้กล่าวถึงสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ คำนิยามเกี่ยวกับผลประโยชน์
เปรียบเทียบ รวมถึงการเสียผลประโยชน์เปรียบเทียบด้วย ซึ่งมักจะมีผู้ลืมประเด็นที่สำคัญดังกล่าวนี้
บ่อย ๆ ว่าหมายถึงอะไรแน่

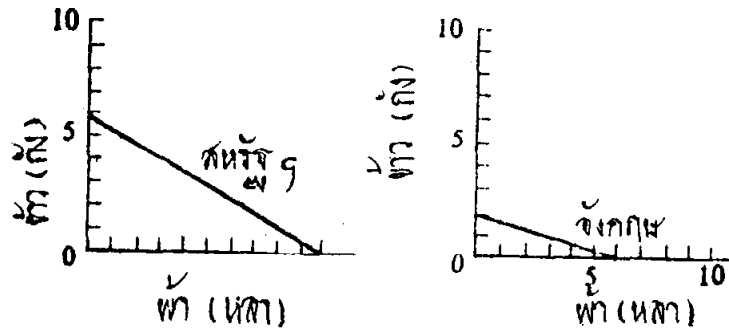
เส้นความสามารถทางการผลิต (Production Possibilities Curves)

ทฤษฎีมูลค่าของแรงงาน (Labor Theory of Value) ที่ใช้ในการวิเคราะห์นั้น มีผู้แย้งว่าไม่มีความเหมาะสม แนวโน้มของผลตอบแทนที่คนงานได้รับในประเทศหนึ่งประเทศใดจะเท่ากันตลอดนั้นย่อมเป็นไปได้และผิดข้อเท็จจริง เนื่องจากว่าแรงงานไม่ได้มีลักษณะเดียวกันตลอดไป ตัวอย่างเช่น ถ้าความต้องการถ่านหินมากขึ้นค่าแรงงานของคนงานขุดถ่านหินก็จะสูงขึ้นด้วย และถือว่าถ่านหินและคนงานขุดถ่านหินเป็นสินค้าและบริการที่อาศัยซึ่งกันและกัน แต่ถ้าแรงงานกลุ่มต่าง ๆ ไม่มีการแข่งขันระหว่างกัน ก็ย่อมทำให้ค่าแรงมีโอกาสที่จะเท่าได้ยากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะเวลายาว ๆ

อย่างไรก็ดี แม้ว่าจะมีข้อคัดค้านอยู่หลายประการก็ตาม เราก็นำไปใช้อธิบายว่าแรงงานมีลักษณะคล้ายกัน และราคาของแรงงานมีอยู่ในระดับเดียว เมื่อตลาดเป็นแบบที่มีการแข่งขันกันโดยสมบูรณ์ แต่สินค้าต่าง ๆ ก็ไม่ได้ผลิตขึ้นมาโดยอาศัยแรงงานเพียงอย่างเดียว แต่ยังเกิดจากปัจจัยการผลิตอีกหลายประเภทด้วยกันเช่น ที่ดิน และทุน ในที่นี้เราจะเปรียบเทียบเฉพาะในเรื่องของแรงงานเพียงประเภทเดียวเท่านั้น ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าสองชนิดที่ต่างกัน คือ น้ำมันกับผ้า หรือเนื้อสัตว์กับรองเท้า ซึ่งมีทัศนคติที่ผิดกันในเรื่องของมูลค่าสินค้าที่เกี่ยวข้องคือ การผลิตน้ำมันจะต้องอาศัยทุนต่อหน่วยของแรงงานมากกว่าการผลิตผ้า การผลิตเนื้อสัตว์นั้นต้องอาศัยที่ดิน เพื่อใช้ทำการผลิตมากกว่าการผลิตรองเท้า สัดส่วนของปัจจัยการผลิตจะผันแปรตามวิธีการผลิตสินค้าชนิดต่าง ๆ ซึ่งไม่สามารถที่จะใช้ทฤษฎีมูลค่าแรงงานแต่เพียงประการเดียวมาอธิบายได้ แต่อย่างไรก็ตาม อาจจะนำทฤษฎีนี้มาใช้เป็นแนวทางเท่านั้น

เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงจากปัญหานี้จึงนำทฤษฎีใหม่อีกทฤษฎีหนึ่งมาอธิบาย นั่นคือ “ทฤษฎีต้นทุนของการเสียโอกาส” (Theory of Opportunity Cost) ของศาสตราจารย์ฮาเบอร์เลอร์ ทฤษฎีนี้กล่าวโดยสรุปอธิบายว่า ในระยะยาวราคาของข้าวจะเป็นเท่าไรขึ้นอยู่กับที่เราจะยอมเสียผ้าหรือลดการผลิตผ้าเท่าไรเพื่อเอาไปทุ่มการผลิตข้าวให้เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย ทั้งนี้ไม่ต้องคำนึงว่าปัจจัยในการผลิตของสินค้าทั้งสองประเภทมีความแตกต่างกันมากน้อยเท่าใด หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าจะยอมเสียสินค้าชนิดหนึ่งไป เพื่อที่จะให้ได้สินค้าอีกชนิดหนึ่งเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนหนึ่งหน่วย

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับต้นทุนของการเสียโอกาส สามารถที่จะอธิบายให้เข้าใจได้โดยอาศัยทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศด้วยการใช้เส้นความสามารถทางการผลิต หรือเส้นการเปลี่ยนแปลงการผลิต (Production Possibilities or Transformation Curves) แทนที่จะกล่าวว่าแรงงานในหนึ่งสัปดาห์สามารถที่จะผลิตข้าวได้ 6 ถัง หรือผลิตผ้าได้ 10 หลา อาจจะกล่าวได้อีกทางหนึ่งคือเราสามารถที่จะใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ทั้งหมดทำการผลิตข้าวได้ 6 ถัง หรือผลิตผ้าได้ 10 หลา หรืออัตราส่วนในจำนวนหนึ่งจำนวนใดที่เหมาะสมระหว่างผลิตผลทั้งสองประเภทนี้ ตามรูปที่ 2.1

รูปที่ 2.1

เส้นความสามารถทางการผลิต เมื่อต้นทุนเนื่องจากการเสียโอกาสคงที่

เมื่อแทนตั้งแทนจำนวนข้าว และแทนนอนแทนจำนวนผ้า เส้นกราฟสหรัฐฯ หมายถึงการใช้ทรัพยากรทั้งหมดของประเทศสหรัฐอเมริกาทำการผลิต โดยที่ไม่มีการค้าระหว่างประเทศ ถ้าทำการผลิตข้าวทั้งหมดจะสามารถผลิตได้ 6 ถัง (ซึ่งเป็นผลผลิตต่อสัปดาห์) หรือผลิตผ้าเพียงอย่างเดียวก็จะได้ 10 หลา หรือผลิตสินค้าทั้งสองชนิดตามเส้นกราฟ เช่น ข้าว 3 ถัง กับผ้า 5 หลา เส้นความสามารถทางการผลิตไม่สามารถจะบอกข้อเท็จจริงว่าสินค้าอะไรที่จะผลิตออกมาขาย ซึ่งเรามีความต้องการข้อมูลดังกล่าว ในด้านที่เกี่ยวกับ Demand และ Supply ทำให้เราสามารถกำหนดความสามารถทางการผลิตได้ว่าควรจะผลิตสินค้าทั้งสองชนิดด้วยประมาณอย่างละเท่าไร

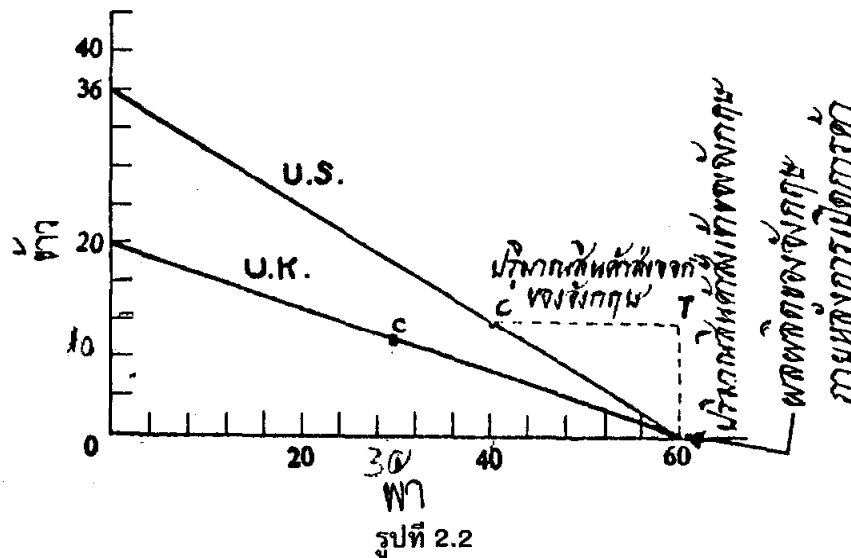
ต้นทุนของการผลิตคงที่ (Constant Costs)

เส้นความสามารถทางการผลิตตามรูป 2.1 ชี้ให้เห็นว่าต้นทุนเนื่องจากการเสียโอกาสต่าง ๆ ทั้งหมดคงที่ ข้อจำกัดของประเทศสหรัฐอเมริกาคือว่า ความสามารถที่จะใช้ทรัพยากรทั้งหมดทำการผลิตได้อย่างมากที่สุดคือ ข้าว 6 ถัง หรือผ้า 10 หลา การลดปริมาณการผลิตสินค้าอย่างหนึ่ง เพื่อไปเพิ่มปริมาณการผลิตสินค้าอีกอย่างหนึ่งให้มากขึ้นจะต้องอยู่ในอัตรา ผ้า 10 หน่วย แลกข้าวได้ 6 หน่วย กล่าวคือ ทุก ๆ จุดบนเส้นกราฟนี้แสดงให้เห็นถึงอัตราส่วนของการผลิตสินค้าทั้งสองประเภทว่าจะผลิตสินค้าประเภทใดมากเท่าไรก็ตามก็ต้องอยู่ในอัตราส่วน 6:10 เสมอไป แม้ว่าจะผลิตข้าวเพิ่มมากขึ้นหรือจะลดการผลิตข้าวลง ก็จะได้สินค้าทั้งสองอย่างคงที่ในอัตรา 6:10

เส้นความสามารถทางการผลิตสามารถที่จะใช้อธิบายได้ดีกว่าต้นทุนคงที่ สโลปของเส้นความสามารถทางการผลิตสามารถที่จะใช้แทนราคาของข้าวและผ้าที่จะแลกเปลี่ยนกันในระบบเศรษฐกิจนี้ ด้วยอัตรา 6:10 ถ้าหากว่าราคาของผ้าสูงขึ้นเมื่อเทียบกับราคาของข้าวเท่ากับ 7:10 แล้ว

ผู้ผลิตจะย้ายการผลิตข้าวมาทำการผลิตผ้ามากขึ้น ผลผลิตของข้าวจะลดลงในขณะที่การผลิตผ้าเพิ่มขึ้น จนกระทั่งอัตราการผลิตเปลี่ยนแปลงลดลงมาเท่าเดิมคือเท่ากับ 6:10 ในทำนองเดียวกันถ้าราคาผ้าต่ำลง ก็จะมีการโยกย้ายทรัพยากรไปผลิตสินค้าอีกชนิดหนึ่งจนกระทั่งอัตราราคากลายเป็น 6:10 อีก

ต่อมาให้เราพิจารณาว่าจะมีอะไรเกิดขึ้น เมื่อมีการเปิดการค้าระหว่างประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ภาพ 2.2 แสดงให้เห็นถึงเส้นความสามารถทางการผลิตเส้นหนึ่งวางซ้อนอีกเส้นหนึ่ง โดยอยู่ในสเกลเดียวกัน คือแทนที่จะแสดงเส้นกราฟ ข้าว/ผ้า เป็นสองรูปได้แก่ ข้าว 6 ถึง ต่อผ้า 10 หลา เราขยายสเกลให้ใหญ่ขึ้นโดยอาศัยผ้าเป็นหลัก จะได้ผ้า 60 หลา ซึ่งแลกข้าวได้ 36 ถึง ในสหรัฐอเมริกา ส่วนในอังกฤษผ้า 60 หลา สามารถที่จะแลกข้าวได้เพียง 20 ถึง

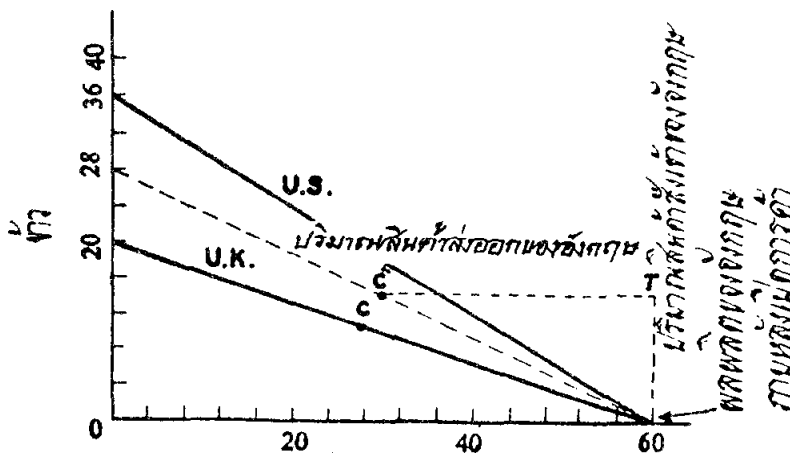
รูปที่ 2.2 การค้าระหว่างประเทศเมื่อต้นทุนเนื่องจากการเสียโอกาสคงที่ 1

สมมติว่า ก่อนที่จะเปิดการค้ากับต่างประเทศ อังกฤษบริโภคข้าว 10 ถึง และผ้า 30 หลา ตรงจุด C ในอัตราส่วน 1:3 ตามเส้นความสามารถทางการผลิตและเป็นราคาภายในประเทศ แต่อังกฤษจะสามารถบริโภคสินค้าทั้งสองชนิดได้มากกว่าเดิม ถ้าทำการค้ากับสหรัฐฯ และใช้อัตราแลกเปลี่ยนของสหรัฐฯ คือ 6:10 หรือ 36:60 ตามรูปข้างต้นโดยอังกฤษจะไม่ผลิตข้าวเลย และนำปัจจัยการผลิตทั้งหมดมาผลิตผ้าแต่เพียงอย่างเดียว 60 หลา และบริโภคเองภายในประเทศ 40 หลา เหลืออีก 20 หลา ส่งไปแลกกับข้าวของสหรัฐฯ โดยใช้อัตราแลกเปลี่ยนของสหรัฐฯ ที่จุด C จะแลกข้าวได้ 12 ถึง ในกรณีเช่นนี้จะเห็นว่า อังกฤษได้ประโยชน์แต่เพียงฝ่ายเดียว ส่วนทางสหรัฐฯ นั้นไม่ได้ประโยชน์จากการค้าระหว่างประเทศเลย แต่การผลิตนั้นจะต้องเปลี่ยนแปลงไป คือ เพิ่มการผลิตข้าวมากขึ้น 12 ถึง และลดการผลิตผ้าไป 20 หลา โดยใช้ปัจจัยการผลิตเท่าเดิม

ตามรูปดังกล่าวจะเห็นว่า การบริโภคที่จุด C แสดงถึงการส่งออกผ้าของอังกฤษตามจุดไช่ปลา CT และการนำเข้าข้าวจากสหรัฐฯ ตามเส้นไช่ปลาแนวตั้งคือ T 60 ส่วนเส้นราคาก็คือเส้นทแยงมุม C 60 หรือตามราคาของสหรัฐฯ ซึ่งอยู่ตรงข้ามกับมุมฉากที่เส้นการส่งออกและการนำเข้าตัดกันที่จุด T ในลักษณะเช่นนี้ สหรัฐฯ จะไม่ได้ประโยชน์จากการค้าระหว่างประเทศเลย เพราะอัตราแลกเปลี่ยนนั้นคือ 6:10 ทั้งก่อนและหลังทำการค้า

เมื่อมีการค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้น ทั้งสองประเทศจะต้องได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้นไม่ใช่ อังกฤษจะได้รับประโยชน์แต่เพียงฝ่ายเดียว ฉะนั้นราคาที่จะแลกเปลี่ยนกัน ควรจะเป็นราคาที่อยู่ระหว่างจุดกึ่งกลางของทั้งสองประเทศ คือ 20 ถึง + 36 ถึง = 56 ถึง จุดกึ่งกลางก็คือ $56 \div 2 = 28$ ถึง ฉะนั้น อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างอังกฤษและสหรัฐฯ ที่เหมาะสมก็คือ ข้าว 28 ถึง แลกกับผ้า 60 หลา

จากอัตราแลกเปลี่ยนที่เป็นกลางในการแลกเปลี่ยนข้าวและผ้า เมื่อทำการค้าระหว่างประเทศอังกฤษและสหรัฐฯ คือ 28:60 นั้น จะเห็นว่า ทั้งสองประเทศจะได้ประโยชน์จากการทำการค้าร่วมกัน โดยพิจารณาจากอัตราแลกเปลี่ยนภายในประเทศ ก่อนที่ทั้งสองประเทศจะทำการค้ากันคือ ของอังกฤษ 20:60 ของสหรัฐฯ 36:60 ตามรูปที่ 2.3 จะเห็นได้ว่า ก่อนที่อังกฤษจะทำการค้ากับสหรัฐฯ นั้น อังกฤษสามารถแลกข้าวได้เพียง 20 ถึง โดยเสียผ้าไปถึง 60 หลา แต่หลังจากได้ทำการค้ากับสหรัฐฯ แล้ว อังกฤษจะได้ข้าวเพิ่มขึ้นอีก 8 ถึง แต่เสียผ้าไปเท่าเดิมคือ 60 หลา โดยใช้อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศคือ 28:60 ทางด้านสหรัฐฯ ก็เช่นกัน ก่อนที่จะทำการค้ากับอังกฤษนั้นสหรัฐฯ จะต้องจ่ายข้าวไป 36 ถึง และแลกกับผ้าได้ 60 หลา เมื่อได้ทำการค้ากับอังกฤษ และใช้อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศคือ 28:60 จะเห็นว่าสหรัฐฯ จะต้องจ่ายข้าวน้อยลงไปกว่าเดิม 8 ถึง คือจ่ายไปเพียง 28 ถึง เพื่อแลกกับผ้าจำนวนเท่าเดิมคือ 60 หลา

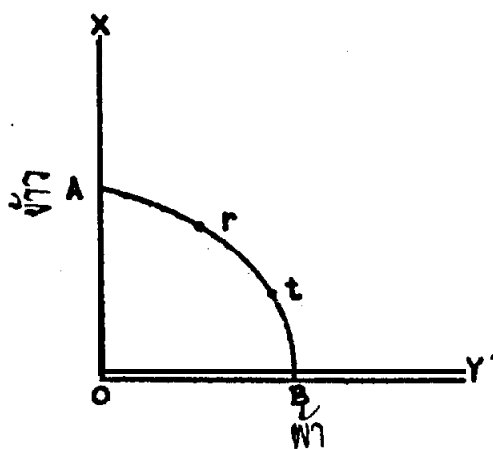
รูปที่ 2.3 ผ้า

การค้าระหว่างประเทศเมื่อต้นทุนเนื่องจากการเสียโอกาสครั้งที่ 2

ภายใต้สภาพการณ์ที่ว่าต้นทุนเนื่องจากการเสียโอกาสมีค่าคงที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง เส้นความสามารถทางการผลิตย่อมทำให้เกิดความชำนาญทางการผลิตสินค้าเฉพาะอย่าง (Specialization) ภายหลังจากการทำการค้าซึ่งเหมือนกับว่ามีการแข่งขันกัน ก่อนที่จะมีการค้าประเทศหนึ่ง ๆ จะผลิตสินค้าชนิดนี้จำนวนหนึ่ง สินค้าชนิดนั้นจำนวนหนึ่ง แต่เพื่อที่จะให้ได้ผลกำไรสูงสุดจากการเปิดการค้าเนื่องจากราคาสูงขึ้น อย่างไรก็ตามก็ดี ก็ยังมีความต้องการที่จะขายสินค้าให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อที่จะให้ตรงตามความพอใจของความต้องการในประเทศที่เพิ่มขึ้นจึงต้องส่งสินค้าออก ดังนั้นการผลิตสินค้าก็จะเคลื่อนออกจากจุดบนเส้นความสามารถทางการผลิตก่อนที่จะมีการค้าเกิดขึ้น (รูป 2.2) เพื่อมุ่งผลิตไปยังจุดสูงสุดของสินค้าชนิดหนึ่ง จากตัวอย่างทำให้ประเทศอังกฤษเล็กทำการผลิตข้าวจากทรัพยากรที่สามารถจะนำไปผลิตผ้าได้ 6 หลา เพื่อให้ได้ข้าวเพียง 2 ถังเท่านั้น ถ้าราคาภายหลังการเปิดการค้านั้นสามารถจะแลกข้าวได้มากกว่าข้าว 2 ถัง ในการใช้ผ้าเพียง 6 หลาเท่านั้น

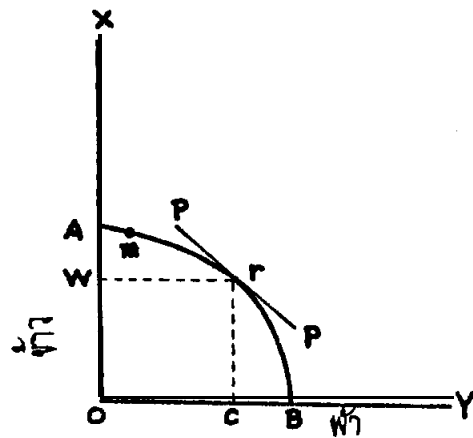
ต้นทุนเนื่องจากการเสียโอกาสเพิ่มขึ้น (Increasing Opportunity Costs)

เส้นความสามารถทางการผลิตจะมีได้ก็ต่อเมื่อต้นทุนเนื่องจากการเสียโอกาส (Opportunity Costs) มีค่าคงที่ไม่เปลี่ยนแปลง และอัตราส่วนระหว่างต้นทุนเท่ากับราคาของสินค้านั้นด้วย แต่เป็นที่น่าสังเกตที่เรากำหนดว่าทรัพยากรทั้งหมดสามารถนำมาใช้ผลิตทั้งสองชนิดได้เหมือนกัน ซึ่งการที่เรากล่าวเช่นนี้เป็นสมมติฐานที่ผิดความจริงไปเช่นเดียวกับทฤษฎีมูลค่าของแรงงาน (Labor Theory of Value) เนื่องจากว่าทรัพยากรทั้งหมดที่มีอยู่ในประเทศไม่สามารถที่จะใช้ผลิตข้าวและผ้าทั้งสองชนิดได้เหมือนกัน ดังเช่นที่ดินและแรงงานมีประโยชน์ต่อการปลูกข้าวอย่างสูง แต่ทุกทอผ้าและช่างทอผ้ามีประโยชน์ต่อการทอผ้ามากกว่า จึงทำให้เกิดต้นทุนในการผลิตสูงเพิ่มขึ้น แต่ยังมีทรัพยากรอยู่บางประเภทที่สามารถนำมาปรับใช้ในการผลิตข้าวและผ้าได้เหมือนกัน แต่ไม่ใช่ปัจจัยการผลิตทั้งหมดที่สามารถนำมาใช้ในวิธีดังกล่าวได้

รูปที่ 2.4 ก.

เส้นความสามารถทางการผลิตเมื่อต้นทุนเพิ่มขึ้น

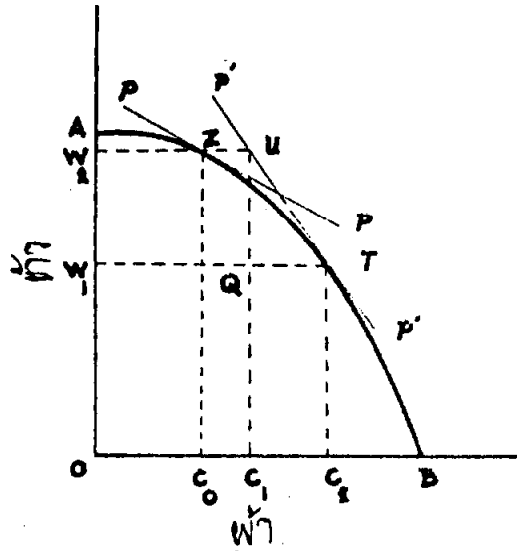
รูปที่ 2.4 ข.

ผลผลิตเมื่อต้นทุนเพิ่มขึ้น

ตามรูปข้างบนจะเห็นได้ว่าเมื่อราคาต้นทุนการผลิตเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น เส้นความสามารถทางการผลิตจะเป็นเส้นโค้งในลักษณะที่โค้งเข้าหาจุดที่เส้นแกนตัดกัน (Origin) ที่จุด O ตามรูป 2.4 ก. ตามตัวอย่างที่แสดงไว้ในรูป คือเส้นความสามารถทางการผลิต A-B ข้าวและผ้า เป็นสินค้าที่ทดแทนกันได้ระหว่างจุด r และจุด t บนเส้นโค้งจากทางซ้ายของ r การที่จะโยกย้ายการผลิตผ้ามาทำการผลิตข้าวนั้น จะได้ผลผลิตของข้าวที่เพิ่มขึ้นน้อย ทั้งนี้เนื่องจากว่าทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตข้าวแทน ซึ่งอาจจะเป็นได้ว่าในอุตสาหกรรมการผลิตผ้านั้น มีการใช้ที่ดินจำนวนน้อย ในทำนองเดียวกันจากทางขวาของ t ประเทศจะได้ผลผลิตของผ้าเพิ่มขึ้นได้น้อยมาก เมื่อโยกย้ายปัจจัยการผลิตข้าวมาใช้ผลิตผ้าแทน

เนื่องจากการที่ต้นทุนเพิ่มขึ้น เส้นความสามารถทางการผลิตไม่สามารถที่จะใช้แทนเส้นราคา ซึ่งผิดกับในกรณีที่ต้นทุนมีค่าคงที่ ดังนั้นราคาข้าวที่จะใช้ในการแลกเปลี่ยนกับผ้านั้นไม่สามารถที่จะใช้เส้นความสามารถทางการผลิตเป็นข้อพิจารณาได้ แต่สามารถจะหาได้จากข้อมูลต่าง ๆ ของความต้องการสินค้านั้นที่มีอยู่ ปัญหาที่สลับซับซ้อนของความต้องการต่าง ๆ จะศึกษาในบทต่อไป อย่างไรก็ตาม อาจจะกล่าวได้ว่าราคานั้น จะแสดงให้เห็นได้ด้วยเส้นระหว่างแกน X และ Y โดยใช้เส้นสโลปเป็นอัตราส่วนของการแสดงถึงการแลกเปลี่ยนผ้าและข้าว ในการผลิตเส้นการเปลี่ยนแปลงการผลิต (Transformation Curve) แทนต้นทุนเพิ่มขึ้น ตำแหน่ง ณ ที่เส้นตรงสัมผัสกับเส้นความสามารถทางการผลิตจะเป็นจุดที่แสดงถึงราคาตลาด ตามรูปที่ 2.4 ข. การผลิตจะมีที่จุด r เป็นจุดที่เส้นความสามารถทางการผลิต AB สัมผัสเส้นราคา p-p อันเป็นจุดที่ทำการผลิตข้าวจำนวน O-W หน่วย และผ้าจำนวน O-C หน่วย ถ้าประเทศหนึ่งประเทศใดจะผลิตผ้าและข้าวที่จุด m บนเส้นความสามารถทางการผลิต AB ราคาที่ p-p ก็ไม่สามารถใช้ได้ ที่จุด m นี้ ราคาของข้าวจะสูงเกินไปเมื่อเทียบกับราคาของผ้า หรือราคาผ้าต่ำเกินไปเมื่อเทียบกับราคาของข้าว จำนวนข้าวที่ขายไม่ได้และจำนวนผ้าที่ไม่สามารถที่จะสนองความต้องการที่มีอยู่ได้ จะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางราคาจากจุด m กลับมาอยู่ที่จุด r อย่างเดิมอีก

อย่างไรก็ดี ความต้องการสามารถที่จะรักษาระดับราคาไว้ p-p ก็อาจจะเป็นได้ว่าผลตอบแทนที่ได้กลับมาจากผ้ามากกว่าข้าว และทรัพยากรจะถูกโยกย้ายจากการผลิตข้าวมาสู่การผลิตผ้า การผลิตจะเลื่อนจาก m มาที่ r การเคลื่อนย้ายของทรัพยากรเหล่านี้ยังคงดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งทรัพยากรต่าง ๆ มีการกระจายอย่างเหมาะสมที่สุดที่จุด r โดยมีราคา p-p และเส้นความสามารถทางการผลิต A-B ณ ที่จุด r นี้ อัตราหน่วยสุดท้ายของการเปลี่ยนแปลงการผลิตจะเท่ากับอัตราหน่วยสุดท้ายของการเปลี่ยนแปลงทางการค้า

รูปที่ 2.5

การค้าระหว่างประเทศเมื่อต้นทุนเนื่องจากการเสียโอกาสเพิ่มขึ้น

การค้ากับต่างประเทศเมื่อต้นทุนเพิ่มขึ้นจะต้องวิเคราะห์มากกว่าเมื่อราคาต้นทุนคงที่ ยกเว้นแต่ว่ามีการแบ่งงานกันตามความชำนาญเฉพาะอย่างคือประเทศหนึ่งประเทศใดทำการผลิตสินค้าเพียงชนิดเดียวเท่านั้น รูป 2.5 เป็นตัวอย่างของกรณีดังกล่าว ก่อนที่จะเปิดการค้านั้นราคาแลกเปลี่ยนข้าวและผ้าของประเทศอังกฤษอยู่ที่จุด Z บนเส้น pp กล่าวคือ จะแลกเปลี่ยนข้าว ZC_0 กับผ้า ZW แต่เมื่อมีการค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้นระดับราคาจะเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเป็น $p'p'$ ราคาแลกเปลี่ยนข้าวและผ้าที่อยู่จุด T กล่าวคือ จะแลกเปลี่ยนข้าวเป็น TC และผ้า TW ทำให้ประเทศอังกฤษจะต้องโยกย้ายทรัพยากรต่าง ๆ จากการผลิตข้าวไปทำการผลิตผ้ามากขึ้น ทำให้จุดที่ทำการผลิตย้ายจากจุด Z ไปหาจุด T และเพื่อใช้ผ้าที่ผลิตมากขึ้นนี้มาแลกเปลี่ยนกับข้าวในการค้ากับต่างประเทศ เมื่อผ้ามีราคาสูงขึ้นมากเท่าไร การเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตในการปลูกข้าวมาทำการผลิตผ้าก็จะมีมากขึ้นเท่านั้น ปริมาณการผลิตที่เหมาะสมที่สุดสำหรับราคานั้น จนกระทั่งถึงจุด U ก็จะหยุดการผลิตเพิ่มขึ้น จะต้องใช้ผ้าจำนวนมากเท่าไรมาทำการแลกเปลี่ยนกับข้าวในการค้ากับต่างประเทศ ซึ่งการบริโภคจะเป็นไปตามเส้นระดับราคา $p-p'$ ไปทางซ้ายของ T คือที่ U นั่นคือเราสมมุติว่าสภาพของความต้องการสินค้าที่จะเป็นประโยชน์ในการบริโภคคือที่จุด U ประเทศอังกฤษอาจมาทำการผลิตผ้าที่ระดับ $O-C_2$ และข้าวที่ $O-W_1$ ที่จุด T ทำการส่งผ้า $C-C_2$ เป็นสินค้าส่งออกและสั่งข้าว W_1-W_2 เป็นสินค้าเข้าและบริโภคข้าวจำนวน $O-W_1$ และผ้าจำนวน $O-C_1$ จำนวน C_1-C_2 และ W_1-W_2 จะเท่ากับ $Q-T$ และ $Q-U$ แสดงให้เห็นได้โดยวิธีเรขาคณิตแบบง่าย ๆ อันเป็นการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันในระดับราคา $p-p'$ จากการค้าดังกล่าวทำให้อังกฤษสามารถที่จะบริโภคสินค้าข้าวและผ้าได้มากขึ้นกว่าการผลิตด้วยตนเองโดยอาศัยความสามารถทางการผลิตของตนเท่านั้น

การแบ่งงานตามความชำนาญเฉพาะอย่าง (Specialization) แต่ละประเทศจะนำไปใช้ได้ผลดีไม่เท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำให้ได้รับผลตอบแทนลดน้อยลง กล่าวคือ ทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงเพิ่มขึ้น เพราะเหตุที่ว่าปัจจัยในการผลิตสินค้าอย่างหนึ่ง อาจจะไม่เหมาะสมกับการผลิตสินค้าอีกอย่างหนึ่ง ถ้าหากประเทศผู้ผลิตยังขึ้นผลิตสินค้าประเภทนั้นต่อไป ผลก็คือประสบความล้มเหลว แม้ว่าจะมีความชำนาญอย่างไรก็ตาม แต่ผู้ผลิตจะหยุดการผลิตเมื่อราคาต้นทุนเพิ่มขึ้นหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับความต้องการและราคาของสินค้าประเภทนั้น ถ้าหากราคาของสินค้ายังคงสูงพอสมควร และคนก็ยังคงมีความต้องการอยู่ ผู้ผลิตก็ยังคงสามารถผลิตอยู่ได้ตลอดไป

เนื่องจากทฤษฎีมูลค่าของแรงงาน (Labor Theory of Value) อธิบายให้เราเห็นได้ในรูปกฎของต้นทุนเปรียบเทียบ (Law of Comparative Advantage) โดยสมมติว่ามีสินค้าอยู่สองชนิด และประเทศหนึ่งมีความสามารถทางการผลิตสินค้าทั้งสองชนิดสูงกว่าอีกประเทศหนึ่งจึงมุ่งกำไรในการผลิตสินค้าที่ให้ผลประโยชน์เปรียบเทียบสูงกว่า และซื้อสินค้าที่ให้ผลประโยชน์เปรียบเทียบน้อยกว่า (Comparative Disadvantage) มาตราการเบื้องต้นที่ทำให้เกิดการค้าก็คือได้ราคาสูงจากสินค้าที่ผลิตโดยมีความชำนาญและจ่ายเงินน้อยสำหรับสินค้าที่เราไม่ต้องการทำการผลิตเอง

กฎผลประโยชน์เปรียบเทียบโดยทั่วไปสามารถที่จะใช้ได้ดี ตัวอย่างเช่น Billy Rose เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงในอดีตของนิวยอร์ก ในการเป็นผู้จัดการโรงละครอุปรากรและแชมเปียนพิมพ์ตีต การเป็นแชมเปียนพิมพ์ตีตจะทำให้เขาได้งานเลขานุการในบริษัทที่มีชื่อเสียงขนาดใหญ่ทำ ซึ่งเขาได้ผลประโยชน์ในรูปตัวเงินของการเป็นเลขานุการมากกว่าผลประโยชน์จากการเป็นผู้จัดการโรงละครอุปรากร ดังนั้นทำให้เขาเลือกอาชีพเลขานุการเพียงอย่างเดียวโดยเฉพาะ

อาจจะกล่าวได้โดยทั่วไปว่า ถ้าราคาของสินค้า X ตามอัตราแลกเปลี่ยนกับสินค้า Y ของต่างประเทศน้อยกว่าภายในประเทศจะทำให้ประเทศดังกล่าวย้ายทรัพยากรในการผลิตสินค้า X เพื่อมาทำการผลิตสินค้า Y และขายสินค้า Y แลกเปลี่ยนกับสินค้า X เข้าจนกระทั่งราคาของสินค้า X และ Y (โดยการหักต้นทุนของการขนส่งออกแล้ว) เท่ากันทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เหตุนี้ทำให้กฎของต้นทุนเปรียบเทียบเริ่มเท่ากับกฎของราคาเปรียบเทียบ

ในการตอบคำถามของนักเศรษฐศาสตร์สมัยคลาสสิก กฎของต้นทุนเปรียบเทียบอาจจะกล่าวได้ว่าประเทศหนึ่งประเทศใดจะส่งสินค้าออกเมื่อราคาเปรียบเทียบของสินค้าภายในประเทศมีราคาต่ำกว่า และจะสั่งสินค้าเข้าเมื่อเปรียบเทียบแล้วราคาสินค้านั้นสูงกว่า

การจัดสรรปัจจัยการผลิตต่าง ๆ (Factor Proportions)

ถ้าการค้าระหว่างประเทศอาศัยต้นทุนเปรียบเทียบเท่านั้น ก็อาจจะมีผู้สนใจถามต่อไปว่า อะไรบ้างที่ทำให้ต้นทุนเปรียบเทียบมีความแตกต่างกัน และทำไมเส้นต้นทุนการเปลี่ยนแปลงการผลิต (Transformation Costs) ของประเทศต่าง ๆ จึงแตกต่างกัน

ผู้ที่ตอบคำถามดังกล่าว คือนักเศรษฐศาสตร์ชาวสวีเดนชื่อ Bertil Ohlin ได้แสดงให้เห็นสองลักษณะ เขากล่าวไว้ว่าสินค้าต่างชนิดกันมีความต้องการปัจจัยที่ใช้ผลิตต่างกัน และประเทศต่างก็มีปัจจัยที่จะลงทุนใช้ในการผลิตนั้นต่างกัน การที่จะผลิตข้าวได้ดีที่สุดจะต้องอาศัยที่ดินมากกว่าแรงงานและทุน ดังนั้นประเทศที่มีที่ดินอยู่มากจึงสามารถที่จะผลิตข้าวได้โดยอาศัยต้นทุนที่ต่ำกว่าทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่ส่งออกข้าวเป็นสินค้าออก และกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เนื่องจากการผลิตผ้า ต้องอาศัยแรงงานมากเมื่อเปรียบเทียบกับทุนและที่ดิน ดังนั้นประเทศที่มีแรงงานมาก เช่น ฮอลแลนด์ ญี่ปุ่น และอินเดียจึงได้ประโยชน์มากกว่าในการเป็นผู้ผลิตผ้าและสามารถส่งออกเป็นสินค้าออกได้

เราแสดงถึงเส้นความสามารถทางการผลิตในการผลิตสินค้าต่าง ๆ จากการสังเกตการใช้อัตราส่วนของปัจจัยในการผลิตที่นำมาผลิตสินค้า เราจะเห็นว่าสินค้าชนิดหนึ่งอาจจะใช้แรงงานน้อยกว่าหรือมากกว่าสินค้าอีกชนิดหนึ่ง เช่น การกลั่นน้ำมันเป็นการผลิตที่ใช้ทุนมากกว่าแรงงาน และไม่ต้องสงสัยเลยว่าการผลิตที่ได้จากพลังงานน้ำตกนั้นจำเป็นต้องอาศัยบริเวณที่มีน้ำตกโดยเฉพาะ แต่ในการผลิตสินค้าบางประเภทใช้ปัจจัยการผลิตสินค้าประเภทอื่นมาแทนการผลิตอีกประเภทหนึ่งได้ เช่น ไข่ที่ผลิตจากแม่ไก่หนึ่งจะใช้ปัจจัยเกี่ยวกับที่ดินที่เลี้ยงแม่ไก่ ทุนที่ซื้อสุ่มไก่ตลอดจนอาหารไก่และสิ่งอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการเลี้ยงไก่ในการผลิตไข่และเราอาจจะกล่าวถึงประเภทของสินค้าว่าสินค้าชนิดใดใช้แรงงานมากหรือใช้ทุนมากเท่าใด

การอธิบายถึงส่วนประกอบในการลงทุนทางการค้า (Factor Endowments) นั้น ขึ้นอยู่กับสมมติฐานที่ว่าประเทศมีความสามารถทางด้านเทคโนโลยีในการผลิตสินค้าที่กำหนดให้เท่ากัน คือการผลิตทำได้เหมือนกันทั้งสองประเทศ จึงสรุปได้ว่าการจัดสรรปัจจัยการผลิต (Factor Proportions) ขึ้นอยู่กับ

1. สภาพที่แตกต่างกันในทรัพยากรธรรมชาติ
2. ความแตกต่างในด้าน Technology

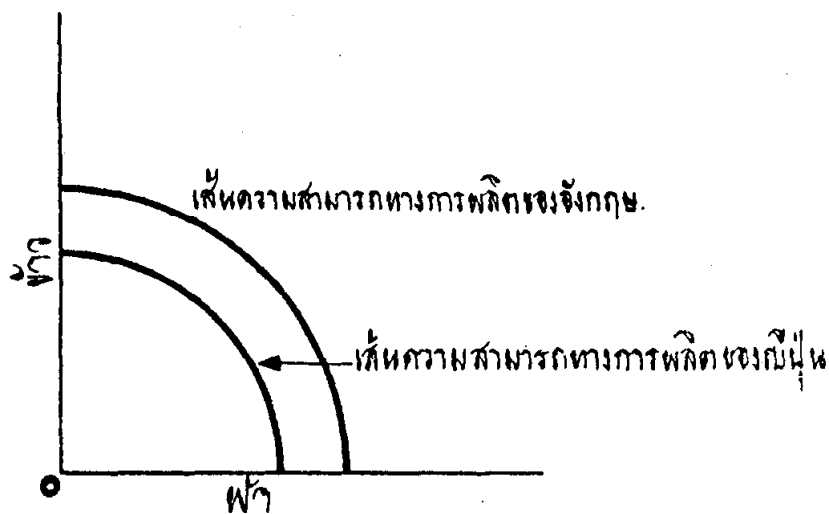
ความแตกต่างในลักษณะทั้ง 2 ประการนี้ทำให้แต่ละประเทศต้องจัดสรรปัจจัยในการผลิตในอัตราส่วนที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นเหตุให้ทุนการผลิตแตกต่างกัน และประสิทธิภาพในการผลิตก็แตกต่างกันไปด้วย ฉะนั้นจึงเลือกผลิตสินค้าที่ตนคิดว่าได้เปรียบมากที่สุด เพื่อส่งเป็นสินค้าออกและสั่งสินค้าที่ตนคิดว่าเสียเปรียบเข้ามา

ประสิทธิภาพของการค้าและปัจจัยการผลิต (Factor Proportions)

การค้าระหว่างประเทศสองประเทศจะเป็นอย่างไรเมื่อมีปัจจัยทางการผลิตสินค้าอย่างเดียวกัน แต่ประสิทธิภาพของการใช้ปัจจัยการผลิตนั้นมีความสามารถต่างกัน (โดยเราสมมุติว่า

รสนิยมของประชาชนในประเทศก็มีลักษณะเดียวกันด้วย) ในที่นี้เราสมมติว่ามีประเทศอยู่สองประเทศคือประเทศอังกฤษและประเทศญี่ปุ่นมีอัตราส่วนของที่ดิน แรงงาน และทุนเท่ากัน แต่ปัจจัยทางการผลิตของประเทศอังกฤษมีประสิทธิภาพในการผลิตสูงกว่าประเทศญี่ปุ่น และอีกประการหนึ่งก็คือให้เราสมมติว่าแรงงานของประเทศอังกฤษนั้นไม่มีประสิทธิภาพดีไปกว่าญี่ปุ่น เพราะเนื่องจากการที่อังกฤษมีทุนและที่ดินมากกว่าและในเกือบทุกอุตสาหกรรมมีการทำงานอย่างเต็มที่ ที่ดินในอังกฤษนั้นเราสมมติว่าแพงกว่าญี่ปุ่น และเครื่องจักรของอังกฤษมีประสิทธิภาพสูงกว่านั้นคือการค้าจะเกิดขึ้นได้หรือไม่?

คำตอบก็คือ “ไม่” ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ของญี่ปุ่นจะทำให้เกิดรายได้น้อยกว่าของประเทศอังกฤษก็เพราะว่าเนื่องจากการมีประสิทธิภาพทางการผลิตน้อยกว่า แต่สิ่งนี้ไม่ได้เป็นการช่วยทำให้เกิดการค้าขึ้นเพราะว่าปัจจัยต่าง ๆ ที่ใช้ในการผลิตนั้นให้ผลในสัดส่วนต่ำกว่า เส้นความสามารถทางการผลิตของประเทศซึ่งแสดงไว้ตามรูป 2.6 แสดงว่าประเทศญี่ปุ่นมีความสามารถทางการผลิตน้อยกว่าประเทศอังกฤษ แต่ถ้าประเทศทั้งสองมีรสนิยมเหมือนกัน เส้นความสามารถทางการผลิตของญี่ปุ่นได้ถูกปรับให้อยู่ในระดับเดียวกับอังกฤษ

รูปที่ 2.6

ต้นทุนแท้จริงแตกต่างกัน แต่ต้นทุนเปรียบเทียบเหมือนกัน

อาจจะเห็นได้ว่ารูปร่างของเส้นโค้งทั้งสองมีลักษณะเหมือนกัน การศึกษาต่อไปก็คือการที่เราไม่ถือว่าประสิทธิภาพของปัจจัยการผลิตต่าง ๆ จะเป็นรากฐานของการค้าเท่านั้น แต่เกิดจากความแตกต่างของการใช้ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ด้วย หรือความแตกต่างของประสิทธิภาพในการใช้ปัจจัยในการผลิตสินค้าทุกประเภทจะไม่เหมือนกัน แต่ไม่ใช่ถือว่าเกิดจากระสียิมที่แตกต่างกัน ถ้าชาวญี่ปุ่นมีประสิทธิภาพในการผลิตผ้าก็เนื่องจากพวกเขาเหล่านั้นนิยมต่อการมีชีวิตอยู่ในเมืองมากกว่า และทำให้มีประสิทธิภาพทางเกษตรกรรมต่ำกว่า อันเป็นสาเหตุให้ความแตกต่างของราคาที่เกี่ยวข้องยังคงมีอยู่

จากความจริงข้อหนึ่งที่เราเห็นได้ชัดว่าประเทศญี่ปุ่นและอังกฤษนั้นแม้จะมีอัตราส่วนของปัจจัยการผลิตคล้ายกันมาก แต่ก็ยังมีการค้าขายสินค้ากันอย่างมากมายทีเดียว เนื่องจากว่าในโลกที่แท้จริงนั้นไม่ได้ประกอบไปด้วยประเทศเพียงสองประเทศและสินค้าเพียงสองชนิดเท่านั้น ประเทศสองประเทศมีลักษณะของเส้นความสามารถทางการผลิตสินค้าทั้งสองคล้ายกัน ก็อาจทำการค้ากับประเทศที่สามได้และไม่ได้ทำการค้าขายซึ่งกันและกันเพียงสองประเทศเท่านั้น การค้าขายมีสินค้าที่ทำการค้าอยู่หลายชนิดด้วยกัน ประเทศสองประเทศที่มีสัดส่วนของปัจจัยการผลิตอย่างหยาบ ๆ เท่ากันนั้นจะซื้อสินค้าอื่นจากแหล่งอื่นโดยตรงที่จะให้ผลกำไรจากการแลกเปลี่ยนสินค้านั้น

ความสมดุลของราคาต้นทุนในการผลิต (Equalization of Factor Prices)

การค้าจะเกิดขึ้นต่อเมื่อราคาของสินค้ามีความแตกต่างกันระหว่างประเทศทั้งสองประเทศ และการค้ายังคงเกิดขึ้นต่อไปเรื่อย ๆ เมื่อความแตกต่างกันของราคาสินค้าของสองประเทศดังกล่าวยังสูงกว่าต้นทุนของการขนส่งสินค้า (Transportation Costs) ซึ่งถ้าไม่คิดต้นทุนของการขนส่งแล้วการค้ายังคงเกิดขึ้นจนกว่าราคาสินค้าที่แท้จริงของประเทศทั้งสองเท่ากัน ในทางกลับกันอาจกล่าวต่อไปได้ว่าการค้าระหว่างประเทศเป็นการนำไปสู่ความสมดุลของราคาสินค้า

การส่งสินค้าออกไปขายต่างประเทศ ทำให้ปริมาณสินค้าภายในประเทศลดน้อยลง จะทำให้ความต้องการ (Demand) สำหรับปัจจัยต่าง ๆ ในการผลิตของสินค้าประเภทนั้น ๆ เพิ่มขึ้น เมื่อมีจำนวนปัจจัยการผลิต (Supply) มีอยู่เป็นจำนวนจำกัด แต่มีความต้องการมากกว่า ระดับราคาของปัจจัยในการผลิตก็จะเพิ่มสูงขึ้นทำให้ต้นทุนในการผลิตเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัวไปด้วย แต่ถ้าส่งสินค้าเข้ามาเป็นจำนวนมากก็จะทำให้ระดับราคาต้นทุนของปัจจัยในการผลิตสินค้าต่าง ๆ มีราคาลดลง เพราะการส่งสินค้าเข้าเป็นการลดความขาดแคลนสินค้าและปัจจัยในการผลิตที่มีราคาแพงให้ถูกลง ตัวอย่างเช่น การส่งผลผลิตทางเกษตรกรรมของสหรัฐฯ เป็นสินค้าออกนั้นเป็นการเพิ่มรายได้ของที่ดินที่ใช้ในการเกษตร และการส่งสินค้าประเภทเครื่องมือเครื่องใช้เพิ่มขึ้นเป็นสินค้าเข้าเป็นการลดความขาดแคลนของสินค้านั้นดังกล่าวลง และยังทำให้เกิดแรงงานที่มีฝีมืออีกด้วย

สมมติว่าประเทศสองประเทศมีรสนิยมเหมือนกันและมีกรรมวิธีผลิตเหมือนกัน ถ้าไม่คำนึงถึงค่าขนส่ง และอุปสรรคต่าง ๆ ในการส่งสินค้าออก เช่น กำแพงภาษี หรือนโยบายทางการเมืองของอีกประเทศที่จะส่งสินค้าไปขายแล้ว การค้าระหว่างประเทศจะทำให้ราคาต้นทุนของปัจจัยต่าง ๆ ในการผลิตจะมีแนวโน้มเข้าสู่ราคาดุลยภาพ คือ ราคาจำหน่ายของทั้งสองประเทศจะมีระดับราคาเท่า ๆ กัน แต่ถ้าหากว่าจะนำอุปสรรคต่าง ๆ เช่น ค่าขนส่ง กำแพงภาษีเข้ามาพิจารณาด้วยแล้ว เหตุการณ์จะไม่ใช่ไปดังกล่าวย่างนั้น คือราคาสินค้าทั้งสองประเทศไม่มีแนวโน้มเข้าสู่ราคาดุลยภาพได้เลย